

KRNĄBRNY (45) *ai*

krnąbrny (43), **krambrny** (2), [**krnąbrny**, **krąbrny**]; *krambrny Calep* (2).

krnąb- (41), *krnąmb-* (2).

sg m N *krnąbrny* (12). ◇ *G* *krnąbrn(e)go* (2). ◇ *A* *krnąbrn(e)go* (3), *krnąbrny* (1). ◇ *f N* *krnąbrną* (2). ◇ *A* *krnąbrną* (1). ◇ *I* *krnąbrną* (1). ◇ *n G* *krnąbrn(e)go* (5). ◇ *D* *krnąbrn(e)mu* (1). ◇ *A* *krnąbrn(e)* (1). ◇ *I* *krnąbrnym* (1). ◇ *pl N m pers* *krnąbrni* (8). *subst* *krnąbrn(e)* (1). ◇ *G* *krnąbrnych* (2). ◇ *A m pers* *krnąbrnych* (1). *subst* *krnąbrn(e)* (1). ◇ *I m* *krnąbrnymi* (1). ◇ *L* *krnąbrnych* (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

Uparty, nie dający się przekonać lub nakłonić do poprawy, nieposłuszny, niekarny, buntowniczy; swawolny, grzeszny; pertinax Mącz, Calag, Calep, Cn; contumax, Vulg, Modrz, Cn; controversus Mącz; capito, eerebrosus, destinatus, durus, obfirmatus, obnixus, obstinatus, povicax, praefractus Cn (45) : *Nycz nyebyle krzyuego przed oczyma panny maryey nycz krnąbrnego wflouye/ nycz w uczynku czego by fyą fromacz myala PatKaz III 149; FalZioł V 50v; Perłowie dothychmiałt będąc krnąbrni [rebelles existentes; badacz przeczywny HistAl 1510 122] podmoc fie nález poddáli HistAl G6v; KromRozm I B3v; KromRozm II i3v; Abowiem ieft lud krnąbrny [Quia populus rebellis est]/ á fynowie kłamlwi/ fynowie ktorzy nie chcą słuchác zakonu Pánkiego. BibRadz Is 30/9; Zás żołnierz/ áczkolwiek wilem rzeczy złtawa fię krnąbrny/ y ná rofkazánie niedbály/ wízákže niemniey/ gdy go niekarzą/ á gdy o przełożonych źle rozumie. ModrzBaz 114v; SkarJedn 86; ZawJeft 5, 42, 47.*

W połączeniach szeregowych (10): *gdyżefcie wy fą ludzie twárdego kárku. (marg) To ieft zli/ odporni y krnąbrni (-) BibRadz Deut 9/6; Pertinax, Ochętny [!]/ vporny/ twardoufty/ krnąbrny/ ziądły/ twardofcheyny. Mącz 293d, 64b, 489a; Abowiem fie nád owym złoŃnikiem dzyeie to słufznie zá złoŃci iego/ á prze onę krnąbrną/ zlą/ á fwowolną mył iego/ ná wieczny vpadek iego RejPos 330, 119, 265v, 303; RejPosWstaw [41³]v; Calep 793a; [krnąbrni a vporni a złoŃciwi ludzie/ ktorzy łobie za nicz niemaią zakonu RejKat 70; Quasi Nemrod robustus venator coram Domino yakoby Nemroth przeczywny y pyżny y krąbrny przed panem bogiem TomZbrudzBrul Gen 10/9].*

Wyrażenia: »krnąbrne serce« [*w tym: krnąbrnego serca* (3), *z krnąbrnym sercem* (1)] [*szyk 4:1*] (5): *KrowObr 153v; RejPos 152; Gdyż ludzie fercá krnąbrnego/ wolą ciemność światá tego/ á záwždy złe fpráwy máią/ też o światłóŃ nic nie dbáią. ArtKanc H18v; CzahTr G4v; GrabowSet Gv.*

»krnąbrny umysł, w umyśle« (1:1): *wfłytki wody ich w krew obroćć raczył/ Przeto iż Krolá krnąbrnego w vmyfle obaczył/ Ktory ich wypuŃcić nyechcyá LubPs Yv; Mącz [267]b.*

»krnąbrny upor« [*szyk 1:1*] (2): *Ale komu on dłuŃo z łáŃki fwey folguie/ Kiedy w nim krnąbrny vpor y twárdy kárk czuie. Tego on frodze karze Prot B2v; HistHel Av.*

Szeregi: [»krnąbrny a skrzętny«: *Człowiek ktorzyby zgrzeŃfył prze fwą pychę fwowolnie á wiadomie/ [...] że fie przeciwko Pánu krnąbrnym á fkrzętnym ftháwił [quoniam adversus Dominum rebellis fuit]/ záginie Leop Num 15/30 (Linde).]*

»śmiały, (albo) krnąbrny« (2): *Ktorzy zá cyálem w żądzy nyeczyŃtoŃci chodzą/ páńŃtwá albo przełożeńŃtwá zá nic nyemáją/ śmyeli/ krnąbrni/ nyewŃtydzący fye zacnofci [Vulg 2.Petr 2/10]. KromRozm I D2v, D3v.*

»krnąbrny, (a, i) uporny« [szyk 5:3] (8): *LubPs* bb6v marg; *RejPos* 152; Może być tak vporna/ y tak krnąbrną niewiáftá: iż mężowi swoiemu [...] powolna y poľufzna iemu kwoli czyniąc być nie chce *BiałKat* 371; *RejPosWstaw* [41³]v [2 r.]; *Calag* 262b; *Calep* 254b; *SkarKaz* 44b. [Ponadto w połączeniach szeregowych 3 r.].

»krnąbrny i zatwardziały« (1): O śfaleni y nieumieiętni ludzie/ y krnąbrnego/ y zátwardziáłego fercá. *KrowObr* 153v.

»zły, (a) krnąbrny« (3): Ci źli á krnąbrni mocarze the⁸⁰ ſwiátá/ ktorzy ſie vdáią zá wymyſły ſwoimi/ iáko dáleko fą od ſwyętey łáłki Páńſkiey. *LubPs* cc marg, *Zv* marg; *SkarŻyw* 482. [Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.].

W przen (1) :

Wyrażenia »krnąbrne oczy« = *oczy zezowate* (1): *Perversissimi oculi*, *Krnąbrne złe oczy*. *Mącz* 488d.

a. *W funkcji rzeczownika* (2) : kwápił ſie do Afriki/ w kthorey máło krnąbrnych náłazł [*paucos rebelles invenit*; malo szlych nalyaszł *HistAl* 1510 27v]/ bo ſie mu dobrowolnie poddawali. *HistAl* B6.

Szereg: »krnąbrny a wszeteczny« (1): [zwirzchność] potrzebna yeſt koſcyoľowi/ áby krnąbrne á wlfeteczne powſcyągáľá/ á obľędliwe y vpáďle ku prawdźye przycyągáľá *KromRozm III* O7.

Synonimy: *nieposłuszny, niepowolny, nieunoszony, ociapły, ociętny, odporny, przeciwny, przewrotny, swawolny, śmiały, twardoszejny, twardousty, uporny, zatwardziały, zjadły, zły*.

MB